

Nr 54

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion angående beskattningen av avverkning av skog, m. m.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 679, av herr *Eliasson* i Sundborn *m. fl.* har hemställts,

1) att riksdagen måtte besluta sådan ändring av lydelsen av punkt 9 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen samt av punkt 4 tredje stycket av anvisningarna till 22 § samma lag att de förmånligare reglerna rörande rätt till avdrag för minskning av skogens ingångsvärde skall avse avverkning av skog eller upplåtelse av avverkningsrätt som skett efter det delägare i laga skifte genom överenskommelse tillträtt sina nya skogsskiften och intill tre år efter det lagkraftägande beslut om fastställelse å förrättningen föreligger, oavsett om stånds-kogslikviden var känd vid skiftenas tillträde eller ej,

2) att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig lagtext, samt

3) att riksdagen måtte besluta sådan ändring av förordningen om taxering för inkomst av medel, som insatts på skogskonto, att delägare i laga skifte, som efter överenskommelse härom tillträtt sina nya skogsskiften, skall äga rätt att insätta likvider för avverkad skog eller upplåtna avverkningsrätter intill hela beloppet fr. o. m. tidpunkten för tillträdet av de nya skiftena och intill utgången av den tid, inom vilken stånds-kogslikviden skall erläggas enligt vid förrättningen meddelat beslut.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionen framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, länsstyrelsen i Kopparbergs län och riksskattenämnden. Därjämte har till utskottet ingivits en skrift från distriktslantmätaren D. Weber-Grönwall i Mora.

Gällande bestämmelser

Stånds-kogslikvid utgår enligt lagen om delning av jord å landet och lagen om fastighetsbildning i stad vid förrättningar, varigenom en omreglering sker av vissa fastigheters ägoområden. Fastighetsägare kan därvid tillerkännas rätt till stånds-kogslikvid, om han avstår mark med växande skog utan

Bihang till riksdagens protokoll 1964. 7 saml. Nr 54

att i utbyte få mark, varå den växande skogen uppgår till samma myckenhet och värde som på det i utbyte lämnade området.

Vid 1959 års riksdag genomfördes vissa ändringar i då gällande beskattningsregler i syfte att underlätta jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering (prop. nr 44 och bevillningsutskottets betänkande nr 43). Beträffande ståndskogslikvid innebär bestämmelserna i huvudsak, att den som fått ett område sig tillskiftat med bättre eller mera skog än han lämnat från sig och därför blivit ålagd att betala ståndskogslikvid skall kunna finansiera likviden genom att ta ut skog utan att behöva omedelbart skatta fullt ut för denna inkomst. Den åter som lämnat från sig den bättre skogen och i anledning härav får mottaga ståndskogslikvid skall på motsvarande sätt ha möjlighet till anstånd med beskattningen av den inkomst likviden utgör.

Beskattningen av uppuren ståndskogslikvid

Enligt punkt 9 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen utgör ståndskogslikvid skattepliktig intäkt av jordbruksfastighet och likställs därvid med likvid för växande skog, som avyttrats i samband med marken. Detta medför att mottagare av ståndskogslikvid kan tillgodoföra sig värdeminskningsskatt för skog enligt de gynnsammare regler härom, som gäller för avyttring av växande skog i samband med försäljning av marken.

Vad angår de avdragsmetoder, som är tillämpliga vid avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken, må följande särskilt framhållas.

Enligt värdemetoden må avdrag ske för vad som icke genom förut medgivna avdrag blivit amorterat av ingångsvärdet, d. v. s. det värde varmed växande skog kan anses ha ingått i fastighetens värde vid förvärvet. Härigenom kommer alltså avdrag att erhållas för den del av skogens värde vid förvärvet, vilken icke tidigare fått avdragas.

Enligt virkesförrådsmetoden erhåller den skattskyldige avdrag för det gällande ingående virkesförrådet beräknat efter det pris per kubikmeter, som den på skogen belöpande delen av vederlaget motsvarar i förhållande till det vid avyttringen förefintliga virkesförrådet. Avdraget beräknas oavsett om förrådet vid avyttringen är bättre eller sämre sammansatt än det ingående förrådet. Vad som blir föremål för beskattning är sålunda den under innehavet sparade tillväxten, d. v. s. det virkesförråd, som vid avyttringen finns utöver det gällande ingående virkesförrådet.

Bestämmelserna om ackumulerad inkomst är tillämpliga beträffande inkomst av jordbruksfastighet i vissa fall, bl. a. i fråga om intäkt av skogsbruk som förvärvas genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken. Genom att ståndskogslikvid i beskattningshänseende är jämställd med sådan intäkt, blir bestämmelserna om ackumulerad inkomst tillämpliga även på mottagare av ståndskogslikvid. Detta medför, att likvidmottagaren får viss möjlighet att mildra progressionen i den statliga beskatt-

ningen beträffande den del av ståndskogslikviden, som trots avdragsreglerna blir beskattad. Likviden kan nämligen fördelas på högst tio år bakåt i tiden.

Enligt bestämmelser i förordningen om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto, har likvidmottagaren därjämte möjlighet att uppskjuta beskattningen av hela ståndskogslikviden upp till tio år framåt i tiden.

Beskattningsläget för utgivare av ståndskogslikvid

Enligt jorddelningslagen kan ståndskogslikvid fastställas att utgå på en gång eller i form av årliga avbetalningar under en tid av högst tio år. I praktiken tillämpas vanligen det förstnämnda systemet. Då likviden uppgår till betydande belopp, förekommer emellertid uppdelning av densamma på flera år, dock endast undantagsvis på längre tid än fem år.

Ståndskogslikvid är skattemässigt inte att anse som driftkostnad, och avdrag för likviden medges därför inte vid beräkning av nettointäkt av jordbruksfastighet. Däremot är sådan likvid likställd med köpeskilling för fastighet, och hänsyn tas på grund härav till utgiven ståndskogslikvid vid bedömning av skogens ingångsvärde.

I punkt 4 tredje stycket av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen stadgas att om ägare av fastighet vid jorddelningsförrättning blivit ålagd att gälda ståndskogslikvid och har avverkning av skog eller upplåtelse av avverkningsrätt skett inom tre år från det lagakraftägande beslut om fastställelse å förrättningen föreligger, skall på yrkande av den skattskyldige skogens ingångsvärde antas ha nedgått med belopp motsvarande rotvärdet av den skog, som avverkningen eller upplåtelsen omfattat. Avdraget är dock begränsat till beloppet av ståndskogslikviden.

Riksskattenämnden har i skrivelse den 17 april 1963 till taxeringsintendenten i Kopparbergs län uttalat sig rörande tillämpningen i visst fall av bestämmelserna i punkt 4 tredje stycket av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen. Uttalandet avsåg förhållandena med avseende å laga skiftet å Vika-Vinäs utskog i Mora köping. I ärendet hade upplysts att ett laga skifte år 1945 påbörjats å utskogen. Den 25 januari 1958 hade sakägarna jämlikt bestämmelserna i lagen om delning av jord å landet träffat överenskommelse om att de nya skogsskiftena skulle tillträdas snarast. Efter verkställd skogsräkning hade för sakägarna den 20 maj 1961 tillkännagivits storleken av de skogslikvider, som jämlikt nämnda lag skulle utgå. Härvid hade meddelats, att likviderna kunde inbetalas fr. o. m. den 23 maj 1961 till Svenska Handelsbankens kontor i Mora och att ränta skulle utgå å ej erlagda likvider fr. o. m. den 1 oktober 1961. Den 1 juni 1961 hade sakägarna tillträtt sina nya skogsskiften. Laga skiftet hade emellertid ännu ej fastställts, och lagakraftägande beslut om sådan fastställelse kunde förväntas tidigast om två år.

Riksskattenämnden gjorde i ärendet följande uttalande:

Den vid ifrågasvarande laga skifte tillämpade ordningen har utbildats på sedvanerättslig väg och synes komma till användning framför allt vid laga skiften i Kopparbergs län. Med beaktande av den praxis, som sålunda utvecklats sig, får det anses överensstämma med syftet bakom bestämmelserna i punkt 4 tredje stycket av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen att anse överenskommelsen om tillträde av skogsskiftena — i förening med det förhållandet att skiftena faktiskt tillträtts den 1 juni 1961 och delägarna därvid godtagit de betalningsföreskrifter som givits — såsom likställt med sådant åläggande att gälda skogslikvid, som omförmäles i nyssnämnda lagrum. Av denna ståndpunkt följer enligt riksskattenämndens mening, att den särskilda rätt till avdrag för minskning av skogs ingångsvärde, som enligt reglerna i nämnda lagrum tillkommer den som avverkar skog eller upplåter avverkningsrätt sedan han ålagt gälda skogslikvid, även bör komma sådan sakägare till del, som under angivna förhållanden avverkat skog eller upplåtit avverkningsrätt innan lagakraftgående beslut om fastställelse å laga skiftet föreligger.

Motionen

Som motivering för yrkandena i den förevarande motionen framhåller motionärerna, att beträffande Solleröns laga skifte i Kopparbergs län, som omfattar hela socknen, har beslutats om successivt tillträde efter hand som arbetet med värdering för ståndsogskogslikviden blir klart. Sålunda har den 1 juni 1963 tillträtts vissa delar, den 1 januari 1964 tillträddes ytterligare en del, och den 1 januari 1965 skall resten tillträdas. Uträkningen av likvidbeloppen kan emellertid ej göras förrän hela värderingen avslutats, och storleken av likviderna kan därför ej tillkännages delägarna förrän efter nämnda tillträdesdagar. Då uträkningarna kommer att ta rätt lång tid, torde resultatet ej kunna föreligga helt klart förrän år 1966.

Tillträdet kommer således att ske, innan likvidbeloppen är kända. För större delen av skogen kan det beräknas bli en tid av två å tre år från tillträdesdagen till den tidpunkt då resultatet framlägges. Skulle de vanliga beskattningsreglerna för avverkad skog gälla för denna tid och delägarna således icke kunna utnyttja bl. a. de förmånligare reglerna rörande rätt till avdrag för minskning av skogens ingångsvärde, ehuru beloppen senare användes för betalning av ståndsogskogslikviderna, måste man räkna med allvarliga olägenheter. Effekten torde bli att skogsägarna i stor utsträckning kommer att uppskjuta avverkningarna till dess likviden är känd, och då denna tidpunkt är inne kommer omfattande avverkningar att ske samtidigt dels på grund av uppskovet och dels för att delägarna skall få medel till betalning av ståndsogskogslikviden. En sådan ojämn avverkning skulle medföra försämrade skogsskötsel och försämrade möjligheter till sysselsättning och inkomster för socknens befolkning, som i stor utsträckning är beroende av inkomster från skogen.

För att undgå dylika olägenheter synes det motionärerna nödvändigt icke blott att kommunalskattelagen ändras utan även bestämmelserna rörande insättning av medel på skogskonto. Delägare i laga skifte, som efter överenskommelse härom tillträtt sina nya skogsskiften, bör sålunda få rätt att insätta likvider för avverkad skog eller försålda avverkningsrätter intill hela beloppet fr. o. m. tillträdesdagen och intill utgången av den tid inom vilken ståndskogslikviderna skall erläggas i enlighet med vid förrättningen meddelat beslut.

Motionärerna understryker, att de föreslagna ändringarna är av den största betydelse inte endast för Sollerö sockens laga skifte. Omfattande skiftesverksamhet pågår även inom andra delar av Kopparbergs län, där liknande spörsmål kan väntas uppstå. Det synes angeläget och helt överensstämmande med andemeningen i de reformer av beskattningsreglerna som genomförts att gällande bestämmelser anpassas till strävandena att bedriva skiftesverksamheten på effektivast möjliga sätt.

Slutligen framhålles att de föreslagna ändringarna, som bör tillämpas fr. o. m. 1965 års taxering i första instans, inte medför minskade skatteinkomster för stat och kommun. Om avverkningarna sker i jämnare takt, kan dock ogynnsamma variationer i arbetsinkomsterna och därmed skatteunderlaget undvikas.

Remissyttrandena

Efter att inledningsvis ha redogjort för motionärernas yrkande att bestämmelserna i punkt 4 tredje stycket av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen skall få tillämpas under en tidsperiod mellan tillträdet av fastigheterna och tidpunkten, då likvidbeloppen tillkännagivits, anför *lantbruksstyrelsen*:

Att tillträde till de nya fastigheterna sker genom överenskommelse innan förrättningen vunnit laga kraft och innan likviderna är kända, torde bl. a. bero på att markägarna önskar komma igång och göra avverkningar och åtgärder på ett så tidigt stadium som möjligt. Härigenom motverkas de ogynnsamma tendenser som motionärerna framhållit. Beträffande likviderna är det i princip så att utgivande och mottagande balanserar varandra. För skifteslaget som *helhet* torde därför någon större ojämnhet i avverkningarna på grund av ståndskogslikviderna icke behöva uppkomma, då likvidmottagarna kan vara benägna att minska sina avverkningar under den tid likviderna kommer in. På grund av åtgärdsstopp och över huvud taget en obenägenhet att avverka under den tid skifte pågår kan det dock givetvis av andra orsaker väntas bli större avverkningar än normalt under tiden närmast efter tillträdeandets av de nya fastigheterna.

Det synes emellertid knappast vara att räkna med att ojämn sysselsättning i större omfattning skall uppkomma till följd av gällande bestämmelser om beskattning i samband med ståndskogslikvider. Däremot kan måhända enskild skiftesdelägare komma i det läget att han inte under den tidpunkt, som passar honom bäst fullt ut kan tillämpa av motionärerna åberopade skatteregler. Emellertid finns vissa möjligheter att utnyttja skogskonto och

förskjutning av virkeslikviderna varigenom denna olägenhet i väsentlig grad torde elimineras.

Det torde även komma att möta praktiska svårigheter att utforma en lagtext som tillgodoser det framförda önskemålet, eftersom många markägare under den avsedda tidsperioden ännu ej vet, om de blir likvidutgivare eller mottagare.

Lantbruksstyrelsen har icke funnit tillräckliga skäl att tillstyrka det i motionen framförda yrkandet i detta avseende.

I motionen yrkas också rätt för deltagare i laga skifte att insätta medel på skogskonto intill hela beloppet av uppuren ersättning för avverkad skog eller försålda avverkningsrätter fr. o. m. tillträdesdagen och intill utgången av den tid inom vilken ståndskogslikviderna skall erläggas.

Genom en sådan bestämmelse erhåller likvidutgivarna vid laga skifte möjlighet att under några år på skogskonto samla ihop till likviden eller del av densamma. I och för sig torde en sådan bestämmelse ensam vara tillräcklig för att uppnå motionärernas syfte. Enligt vad lantbruksstyrelsen har sig bekant strävar man vid skiftesläggningen bland annat att undvika alltför höga ståndskogslikvider. Det totala likvidbeloppet jämfört med en normal årsavverkning inom hela skifteslaget torde därför som regel inte vara anmärkningsvärt stort. För enstaka markägare kan dock utgiften för ståndskogslikvid komma att bli avsevärd.

Lantbruksstyrelsen delar motionärernas uppfattning att det för vissa likvidutgivare borde vara önskvärt att på skogskonto kunna samla ihop till ståndskogslikviden.

Detta problem torde emellertid vara begränsat till vissa nu pågående stora skiftesförrättningar främst i Dalarna och inom dessa beröra endast ett begränsat antal markägare. Då revision av skifteslagstiftningen nu är aktuell och då man f. ö. genom modern teknik m. m. redan nu i praxis torde kunna förkorta proceduren vid kommande omregleringar, torde problemet dessutom sannolikt vara av övergående natur.

Lantbruksstyrelsen finner det skäligt att lämpliga åtgärder vidtages för att tillgodose motionärernas syfte beträffande nu pågående större skiften, men ifrågasätter lämpligheten av en permanent lagändring.

Lantmäteristyrelsen anför i sitt remissyttrande bl. a. följande.

I samband med införandet av 1959 års beskattningsregler uttalades, bl. a. av lantmäteristyrelsen, att de gällande bestämmelserna för beskattning av skogsbruk vore i behov av en allmän översyn. En sådan är fortfarande i och för sig mycket önskvärd men kommer sannolikt att ta lång tid och bör därför enligt lantmäteristyrelsens mening ej utgöra motiv för uppskov med önskvärda justeringar eller kompletteringar av gällande regler.

Innan lantmäteristyrelsen går närmare in på förslagets innehåll, kan det vara lämpligt med en kort beskrivning av de förhållanden som utgör bakgrund till motionen.

I huvudsak för att förhindra virkesbrist på nyutlagda ägolotter har vid de i Kopparbergs län pågående laga skiftena vissa inskränkningar i dispositionsrätten till skogen varit gällande. Avverkningarna har dock ofta haft mindre omfattning än vad dessa inskränkningar i och för sig bör ha givit anledning till, troligen beroende dels på markägarnas önskan att ha en reserv för att betala eventuellt uppkommande likvider och dels deras önskan att avvakta möjligheten att förlägga avverkningsrätter till de nya ägolotterna, där

möjligheten att göra rationella avverkningar är större än på de gamla innehaven. Under skiftesförrättningen har av dessa orsaker uppkommit en eftersläpning i fråga om avverknings- och skogsvårdsarbeten. Med hänsyn till kravet att skogens värde ej skall förändras genom avverkningar mellan tidpunkten för värderingen och tillträdet till de nya ägotterna, måste avverkningsförbud råda under denna tid. Olägenheterna av avverkningsförbudet minskar om delägarna, som t. ex. i Solleröfallet, träffa överenskommelse om tillträde av de nya skiftena när fältarbetsdelen av värderingen är klar, men resultatet ännu ej är känt. Arbetet med att ta igen eftersläpande skogsvård och avverkningar kan dessutom påbörjas tidigare än vad som eljest skulle varit fallet. Som motionärerna påpekar vinner man också en jämnare samsättning.

Flertalet markägare önskar säkerligen fondera en större eller mindre del av avverkningsinkomsterna från de nytillträdde skogsinnehaven för att lättare kunna utge en eventuell ståndslogslikvid. För presumtiva likvidutgivare är det också önskvärt att fonderingarna ej beskattas, eftersom rätt till minskning av skogens ingångsvärde med högst beloppet av ståndslogslikviden föreligger sedan beloppet blivit känt.

Behovet av sådan fondering är givetvis beroende av ståndslogslikvidens storlek. Uppgår denna endast till värdet av någon eller några få normala årsavverkningar, behöver fondering ej göras eftersom betalning av ståndslogslikviderna får ske under flera år. Det kan här vara av intresse att något belysa hur stora belopp likvidutgivarna haft att betala i ett par nyligen genomförda laga skiften i Siljansbygden. En fördelning på storleksklasser av skuldbeloppen och beräkning av deras procentuella andel av det nya skogsinnehavets värde har i grova drag givit följande resultat ifråga om privat-skogsbruket.

Av alla skuldbelopp översteg drygt hälften 1 000 kronor och av dessa låg ungefär 50—60 % inom intervallet 1 000—5 000 kronor. Av högre likvidbelopp låg nästan alla under 30 000 kronor. Cirka en tredjedel av antalet likvidor mellan 5 000 och 20 000 kronor utgjorde 20 % eller större del av det nya innehavets värde. Skuldbelopp överstigande 20 000 kronor utgjorde i regel 20—30 %.

Maximalt uppgick skuldbeloppen inom storleksklasserna över 5 000 kronor till drygt 50 % i ett enstaka fall men i regel till cirka 40 % med sjunkande tendens vid ökande absolut belopp. Skuldbelopp understigande 5 000 kronor utgjorde maximalt 80 à 100 % av det nya innehavets värde men det var då fråga om skulder av högst storleksordningen 1 000 kronor.

Av ovanstående siffror får man givetvis ej dra några vittgående slutsatser, men man kan konstatera att likviderna i många fall kan uppgå till relativt betydande belopp, även om huvuddelen ligger på en både absolut och relativt sett låg nivå.

Med hänvisning till det ovan sagda kan man konstatera, att det ur flera synpunkter vore önskvärt att uppskjuta beskattningen av inkomster från avverkningar mellan tillträdet av de nya innehaven och likvidernas tillkännagivande så att skattetänkande ej förorsakar sådana olägenheter i skogsvårds- och sysselsättningshänseende som nämns i motionen. Det bör då påpekas att möjligheter till sådant uppskov i praktiken redan finns, nämligen genom att låta betalningen för försålda skogsprodukter eller rotposter inestå hos köparen. Detta förfarande skulle kunna tillämpas även i här aktuella situationer. En annan möjlighet, som dock endast kan tillämpas

ifråga om vedsortiment, vore att skogsägarna själva lagrade virket för senare försäljning. Dessa tillvägagångssätt kan naturligtvis ej alltid användas och i synnerhet ej om längre tid än ett eller högst ett par år förflyter mellan tillträdet och tillkännagivandet av likvidbeloppen.

Motionärernas förslag till ändringar av anvisningarna till kommunalskattelagen innebär att rätten till avdrag för minskning av skogens ingångsvärde, s. k. skogsminskningsavdrag, skall avse även avverkning av skog eller upplåtelse av avverkningsrätt redan från det tillträde till de nya skogsskiftena sker. Med nuvarande skatteregler är avdragets storlek för både likvidmottagare och likvidutgivare begränsat av ståndsogskogslikvidernas belopp. Konsekvensen av ändringsförslaget torde bli att avdragets storlek begränsas endast av hur mycket vederbörande avverkar under tiden mellan tillträdet och likvidbeloppens tillkännagivande. Gjorda avdrag kommer visserligen att återföras till beskattning vid onerös överlåtelse av fastigheten men vid benefik överlåtelse sker ej detta med nuvarande bestämmelser. Därtill kommer att man före likvidbeloppens tillkännagivande ej vet om vederbörande har att utge eller mottaga likvid och sålunda vilka beskattningsregler som är tillämpliga. För att nå likformighet med gällande principer ifråga om avdragens storlek skulle det därför vara nödvändigt att införa spärregler eller bestämmelser om återföring av överskjutande avdrag sedan ståndsogskogslikviderna tillkännagivits.

Motionärernas förslag till ändring av bestämmelserna rörande insättning av medel på skogskonto innebär rätt att insätta hela vederlaget för avverkad skog eller upplåten avverkningsrätt från det de nya skiftena tillträts och intill utgången av den tid inom vilken ståndsogskogslikviden skall erläggas. Förslaget torde enligt lantmäteristyrelsens mening tillgodose de önskemål om fonderingsmöjligheter som enligt det föregående kan föreligga.

Även i detta fall blir följden att insättningarnas storlek begränsas endast av vad vederbörande avverkar under den tid då den i motionen föreslagna vidare insättningsrätten föreligger. Ståndsogskogslikviderna kan betalas på en gång eller genom avbetalningar under viss tid, högst tio år, efter vad som beslutas vid förrättningen. I regel torde betalningstiden sättas till fem år. För att den vidgade insättningsrätten ej skall bli alltför omfattande bör den tidsmässigt begränsas exempelvis till tre år eller till tiden mellan tillträdet och ståndsogskogslikvidens tillkännagivande.

Vare sig sådan tidsbegränsning göres eller ej, uppkommer frågan om det föreligger behov av någon bestämmelse som efter ståndsogskogslikvidernas tillkännagivande reglerar insättningarnas storlek till de belopp som skulle gälla om likvidbeloppen varit kända vid tillträdet. För likvidutgivare skulle en sådan reglering kunna innebära att de extra insättningarna på skogskontot i första hand skulle användas för betalningen av ståndsogskogslikviden och att i den mån dessa insättningar överstigit likvidbeloppet den överskjutande delen ej skulle få kvarstå på kontot. För en likvidmottagare skulle — om de extra insättningarna ej uppgår till likvidbeloppet — ytterligare insättning av mottagen ståndsogskogslikvid begränsas så att insättningarnas summa blir lika med likvidbeloppet. Om de extra insättningarna överstiger den mottagna likviden skulle den överskjutande delen ej få kvarstå på kontot.

Sådana begränsande regler som nämnts härövan kan bli relativt komplicerade och det ligger därför nära till hands att fråga om de ej kunde undvaras.

Som inledningsvis nämnts har man i och med tillträdet av de nya ägottorna att inhämta flera års eftersläpning — i Kopparbergs län ofta fem-

ton år eller mera. Inkomsten från de avverkningar som då sker kan delvis jämföras med ackumulerad inkomst. Bestämmelserna härom kan emellertid tillämpas endast av likvidmottagare först sedan ståndsogslikviden är känd. Ett motiv för att ej införa spärregler av ovan skisserat slag skulle vara att man härigenom i stort sett får sådan lindring i progressionen som avses med bestämmelserna om ackumulerad inkomst i fråga om de extra insättningar på skogskontot som en ändring enligt motionen skulle möjliggöra.

Som sålunda framhållits ställer sig lantmäteristyrelsen positiv till åtgärder ägnade att komplettera gällande regler för beskattning av skogslikvider i samband med lantmäteriförrättning så att nackdelar av bl. a. den art som nämns i motionen kan elimineras. Styrelsen tillstyrker därför förslaget till ändring av förordningen om taxering för inkomst av medel som insatts på skogskonto. Dock torde den tid under vilken insättning på sådant konto får ske bära på lämpligt sätt begränsas. Härigenom skulle motionens syfte kunna tillgodoses och de föreslagna ändringarna av punkt 9 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen och punkt 4 av anvisningarna till 22 § av samma lag, vilka enligt vad ovan sagts skulle bli komplicerade att genomföra, bli obehövliga.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anför i sitt remissyttrande.

Motionärernas förslag att viss uppmjukning bör ske av nu gällande bestämmelser, varigenom utgivare av ståndsogslikvid skall äga rätt till särskilt värdepningsavdrag för skog som avverkas i viss anslutning till jorddelningsförrättning, rimmar väl med det förhållandet att beskattningsreglerna på härvarande område enligt länsstyrelsens mening bör anpassas till att underlätta genomförandet av betydelsefulla jorddelningsförrättningar bl. a. inom Kopparbergs län.

För att uppnå det syfte, som förslaget avser, bör 2 § förordningen om taxering för inkomst av medel, som insatts på skogskonto, kompletteras med en bestämmelse av innebörd, att delägare i laga skifte, som efter tillträdet av nya ägare och inom tre år från det laga kraftägande beslut om fastställelse å jorddelningsförrättningen föreligger, uppburit likvid för upplåtelse av avverkningsrätt till skog eller för avverkad skog, må erhålla uppskov för sådan intäkt i sin helhet.

Vidare bör bestämmelsen i tredje stycket 4 punkten av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen, varigenom ägare av fastighet, som vid jorddelningsförrättning blivit ålagd att gälda likvid som avses i punkt 9 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen, på vissa villkor tillförsäkras rätt till särskilt värdepningsavdrag för skog, så till vida utbyggas att det samma skall gälla om ägaren för gäldande av sådan likvid från skogskonto uttager medel, som insatts efter tillträdet av ny ägare.

Riksskattenämnden erinrar inledningsvis om sitt förenämnda uttalande den 17 april 1963 rörande tillämpningen av punkt 4 tredje stycket av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och anför därefter följande.

Av motionen framgår, att beträffande Solleröns laga skifte tillämpats ett delvis annat förfaringsätt än vid laga skiftet å Vika-Vinäs utskog. Vid sammanträde den 29 april 1963 har nämligen beslutats om successivt tillträde efter hand som arbetet med värderingen för likviden blir klart. Sålunda ha den 1 juni 1963 tillträtts vissa delar, den 1 januari 1964 ytterligare en del och den 1 januari 1965 avses återstoden skola tillträdas. Enligt motionen

kan uträkningen av likvidbeloppen ej göras förrän hela värderingen avslutats. Storleken av likviderna kan därför ej tillkännagivas delägarna förrän efter nämnda tillträdesdagar. Det anmärkes vidare i motionen, att uträkningarna komma att ta ganska lång tid och att resultatet därför ej torde kunna föreligga helt klart förrän år 1966.

I motsats till vad som var förhållandet vid laga skiftet å Vika-Vinäs utskog ha sålunda i fråga om Sollerön vissa delar av skiftena redan tillträtts, utan att några betalningsföreskrifter givits eller ens tillkännagivande skett om storleken av de skogslikvider som skola utgå. Med hänsyn härtill kunna — vilket motionärerna också förutsatt — förenämnda regler i kommunalskattelagen liksom den i motionen återgivna bestämmelsen i förordningen om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto, icke tillämpas beträffande Solleröns laga skifte med mindre lagändring sker.

Enligt riksskattenämndens mening är emellertid en lagstiftning i enlighet med vad i motionen yrkats icke invändningsfri. Sålunda skulle härigenom sakägare, som avverkat skog eller upplåtit avverkningsrätt för *högre* belopp än den blivande skogslikviden, komma i åtnjutande av opåkallade förmåner, eftersom någon korrigerig i efterhand svårligen kunde ske. Med hänsyn till att arbetet med värderingen för likviden förutsättes vara klart före tillträdet av skiftena, synes det emellertid, såvitt riksskattenämnden kan finna, vara möjligt att på relativt kort tid fastställa å-priser och uträkna samt för delägarna tillkännage storleken av skogslikviderna. Därefter skulle situationen i fråga om Sollerön vara likartad med den, som förelåg beträffande Vika-Vinäs utskog. Detta skulle innebära, att riksskattenämndens uttalande rörande Vika-Vinäs bleve tillämpligt jämväl i fråga om Sollerön. Med angivna förfaringssätt skulle sålunda något egentligt behov av lagstiftningsåtgärder icke föreligga.

På grund av vad ovan anförts anser riksskattenämnden sig böra avstyrka de i motionen föreslagna lagstiftningsåtgärderna.

I den till utskottet ingivna skriften anför *distriktslantmätaren D. Weber-Grönwall* följande i anledning av vad riksskattenämnden anført i sitt ovan-nämnda yttrande.

I nämnda yttrande har bl. a. anförts »Med hänsyn till att arbetet med värderingen för likviden förutsättes vara klart före tillträdet av skiftena, synes det emellertid, såvitt riksskattenämnden kan finna, vara möjligt att på relativt kort tid fastställa å-priser och uträkna samt för delägarna tillkännage storleken av skogslikviderna.»

Beträffande detta uttalande får jag anföra följande:

Arbetet med värderingen för likviden måste vara klart vad beträffar själva arbetet på marken före tillträdet. Uträkningen kan dock ej göras förrän avsevärt senare än tillträdet, då den är beroende av att all mark är värderad. Vid det successiva tillträde, som beslutats vid Solleröns laga skifte, innebär detta att för större delen av skogen en tidsskillnad på flera år kommer att förefinnas mellan tillträdet och tidpunkten då likviden skulle kunna räknas ut. Därtill kommer så den tid det tar att göra själva uträkningen, som vid ett så stort skifteslag tar ca 1 år om allt går väl. Några delvärden går ej att få fram dessförinnan.

Utskottet

Enligt 14 kap. 8 § jorddelningslagen kan fastighetsägare vid vissa förrättningar tilläggas rätt till ståndskogslikvid, om han avstår mark med växande skog utan att i utbyte få mark, varå den växande skogen uppgår till samma myckenhet eller värde som på det i utbyte lämnade området.

I syfte att underlätta jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering antogs genom beslut av 1959 års riksdag vissa bestämmelser rörande beskattningen av ståndskogslikvider. Reglerna innebär i huvudsak följande.

Enligt punkt 9 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen är ståndskogslikvid likställd med ersättning för växande skog, som avyttrats i samband med avyttring av marken. Till följd härav erhåller mottagare av ståndskogslikvid rätt till värdeminskingsavdrag å skog efter de gynnsammare regler härom, som gäller vid fastighetsförsäljning. Detta medför bl. a. att, om likvidmottagaren tillgodoför sig värdeminskingsavdrag enligt den s. k. virkesförrådsmetoden, den värdestegring, som skogen varit underkastad under innehavstiden, inte blir föremål för beskattning. Bestämmelserna om ackumulerad inkomst är även tillämpliga, varigenom likvidmottagaren har möjlighet att mildra progressionen vid den statliga inkomstbeskattningen beträffande den del av ståndskogslikviden, som trots värdeminskingsavdraget blir beskattad. Dessutom har likvidmottagare rätt att insätta hela ståndskogslikviden på skogskonto och kan därigenom i princip uppskjuta beskattningen av likviden under högst tio år. Eftersom ståndskogslikvid i beskattningshänseende likställs med köpeskilling för fastighet, är den inte avdragsgill såsom omkostnad vid taxeringen. Utgivare av ståndskogslikvid äger emellertid rätt till särskilt värdeminskingsavdrag för skog, som avverkats i anslutning till jorddelningsförrättningen. Om nämligen avverkning av skog eller upplåtelse av avverkningsrätt skett inom tre år från det lagakraftgående beslut om fastställelse av förrättningen föreligger, skall enligt punkt 4 tredje stycket av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen på yrkande av likvidutgivaren skogens ingångsvärde anses ha nedgått med belopp motsvarande rotvärdet av den skog, som avverkningen eller upplåtelsen omfattat. Avdrag får dock göras med högst beloppet av ståndskogslikviden.

Avsikten med ovan nämnda bestämmelser är, att den som fått ett område sig tillskiftat med bättre eller mera skog än han lämnat ifrån sig och därför blivit ålagd att betala ståndskogslikvid skall kunna finansiera likviden genom att ta ut skog utan att behöva omedelbart skatta fullt ut för denna skogsinkomst. Den däremot som lämnat ifrån sig den bättre skogen och i anledning härav får mottaga ståndskogslikvid har på motsvarande sätt möjlighet till anstånd med beskattningen av den inkomst likviden utgör.

I den förevarande motionen hemställs om sådan ändring av punkt 4 av

anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen, att de förmånligare reglerna rörande rätt till avdrag för minskning av skogens ingångsvärde skall avse avverkning av skog eller upplåtelse av avverkningsrätt, som skett efter det delägare i laga skifte genom överenskommelse tillträtt de nya skogsskiftena och intill tre år efter det lagakraftägande beslut om fastställelse av förrättningen föreligger, oavsett om ståndskogslikviden var känd vid skiftenas tillträdande eller ej. Vidare yrkas att delägare i laga skifte skall äga rätt att insätta hela beloppet av likviden för avverkad skog eller upplåtna avverkningsrätter på skogskonto fr. o. m. tillträdet av de nya skogsskiftena och intill utgången av den tid, inom vilken ståndskogslikviden skall erläggas.

Som motivering för yrkandena anför motionärerna bl. a., att vid Solleröns laga skifte i Kopparbergs län överenskommit att tillträde till de nya skiftena skall ske successivt efter hand som arbetet med värderingen för likviden blir klart. Uträkningen av likvidbeloppen kan emellertid inte göras förrän hela värderingen avslutats, och storleken av likviderna kan därför inte tillkännages delägarna förrän i vissa fall flera år efter tillträdet av skiftena. Om de vanliga beskattningsreglerna för skog skall gälla för avverkningar, som sker på de nya skiftena innan likvidbeloppen blivit fastställda, befärrar motionärerna att skogsägarna i stor utsträckning kommer att uppskjuta avverkningarna. Detta skulle i sin tur medföra försämrade skogsskötsel och minskade möjligheter till sysselsättning inom skogsbruket på orten. Motionärerna framhåller vidare att liknande förhållanden kan väntas uppkomma vid laga skiften inom andra delar av Kopparbergs län.

De bestämmelser rörande beskattningen av ståndskogslikvider, som genomfördes år 1959, har i stort sett haft gynnsam effekt på rationaliseringsverksamheten inom skogsbruket. Efter hand har det emellertid visat sig, att beskattningsreglerna inte är utformade på sådant sätt, att de utan vidare kan anpassas till den praxis, som under senare tid på sedvanerättslig väg utbildat sig vid laga skiften inom vissa delar av landet. Sålunda har — såsom lantmäteristyrelsen framhållit i sitt remissyttrande — för att förhindra virkesbrist på nyutlagda ägolotter vid de i Kopparbergs län pågående laga skiftena vissa inskränkningar gällt i dispositionsrätten till skogen. Bl. a. på grund härav har under skiftesförrättningen en eftersläpning uppkommit i avverkningarna och de skogsvärdande åtgärderna. För att minska de olägenheter, som härigenom uppstått har delägarna i Solleröfallet träffat överenskommelse om tillträde av de nya skiftena redan när fältarbetsdelen med värderingen är klar men innan uträkningen av likviderna ännu skett. Då de gynnsammare beskattningsreglerna endast är tillämpliga i sådana fall, där ståndskogslikviderna blivit fastställda, kan skiftesdelägarna i de i motionen avsedda fallen inte utan omedelbara beskattningskonsekvenser avyttra skog från de tillträdna nya skiftena.

Utskottet finner för sin del angeläget, att beskattningsreglerna inte är utformade så att de motverkar de rationaliseringsåtgärder inom skogsbruket.

som är påkallade från såväl det allmännas som de enskilda skogsägarnas synpunkt. Utskottet delar därför motionärernas och flertalet remissmyndigheters uppfattning, att skiftesdelägare för att kunna finansiera eventuella framtida stånds-skogslikvider bör beredas möjlighet att uppskjuta beskattningen av inkomster av skogsavverkningar, som sker mellan tillträdet av de vid laga skifte utlagda nya ägölotterna och stånds-skogslikvidernas slutliga fastställande. En sådan anpassning av beskattningsreglerna till de ändrade förhållandena får anses helt i överensstämmelse med grunderna för 1959 års lagstiftning. Ett tillgodoseende av yrkandena i motionen skulle endast innebära ett beskattningsuppskov och således på längre sikt i regel inte något skattebortfall för stat och kommun. Såsom framgår av de infordrade remissyttrandena är det i motionen aktualiserade spørsmålet av sådan beskaffenhet att det erfordras närmare utredning och överväganden, innan slutlig ställning kan tas till hur frågan rent tekniskt bör lösas. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka omedelbara lagstiftningsåtgärder i ämnet. Med hänsyn till angelägenheten av att frågan utan dröjsmål erhåller sin lösning anser utskottet sig emellertid böra förordna, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en förutsättningslös utredning i syfte att komplettera gällande regler för beskattningen av skogslikvider i samband med lantmäteriförrättning, så att nackdelar av den art som avses i motionen kan elimineras.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat yrkandena i den förevarande motionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av motionen II: 679 av herr Eliasson i Sundborn m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en förutsättningslös utredning i syfte att komplettera gällande regler för beskattningen av skogslikvider i samband med lantmäteriförrättning, så att nackdelar av den art som avses i motionen kan elimineras.

Stockholm den 6 maj 1964

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Yngve Nilsson, Oscar Carlsson, Billman*, Paul Jansson, Sundin, Ottosson, Helleblad och Skårman; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Nilsson i Svalöv, Vigelsbo, Engkvist*, Christenson i Malmö*, Andersson i Essvik, Darlin, fru Holmqvist, herrar Carlsson i Västerås och Broberg.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.